

**Поєма «Мойсей» – один із вершинних творів
І. Франка**

Проблематика твору: історичний шлях нації, визначна особистість як її провідник, пробудження національної свідомості, історичної пам'яті. Пролог до поеми – заповіт українському народові

—●●—
Все, що мав у житті, він
вiддав
Для своєї iдеї,
I горів, i яснiв, i страждав,
I трудився для неї!

І. Франко

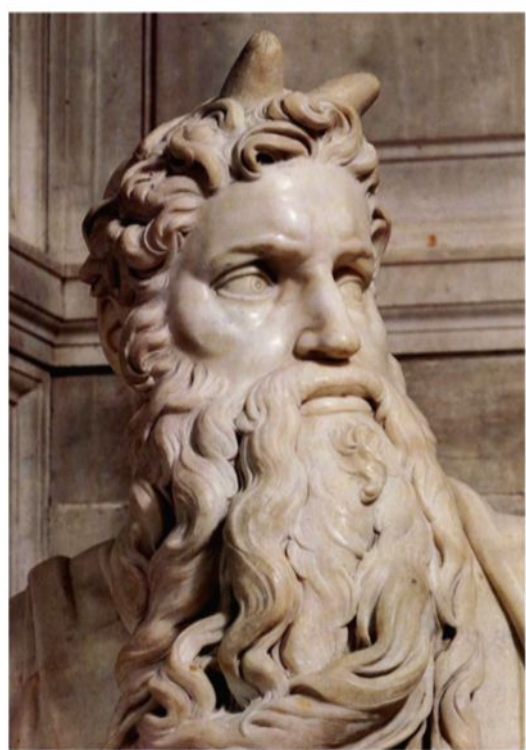
Др. Іван Франко.

ІСТОРІЯ НАПИСАННЯ

Подорожуючи Італією, Іван Франко захоплюється картинами Рафаеля, Леонардо да Вінчі, проте найбільше його вразила скульптура Мойсея, створена на початку XVI ст. Мікеланджело Буонарроті.

Мікеланджело Буонарроті (1475–1564) - італійський скульптор, художник, архітектор, поет і інженер. Ще за життя Мікеланджело його твори вважалися найвищими досягненнями мистецтва Відродження.

Дочка Франка Ганна згадує:
«Він довго вдивлявся в ту горду
постать, у це розумне суворе лице,
високе, натхненне чоло під
кучерями волосся, що, немов два
роги, стриміло вгору. Тато з
поїздки привіз альбоми з
малюнками визначних малярів і
інші пам'ятки, а також образ із
статуї Мойсея. Цей образ зараз же
повісив у себе в спальні над
ліжком».

Задум писати про Мойсея
Іван Франко виношував понад
20 років

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Мойсей зійшов на гору і отримав від Бога нові скрижалі. Коли він повертався, лице його світилося, бо на нього пала слава Божя (німб, який художники зображують навколо голів святих).*

Мікеланджело зобразив Мойсея з рогами. Це пов'язано з тим, що єврейське слово «каран» – «світиться», перекладено як «керен» – «роги» (в єврейському письмі немає голосних).

***СКРИЖАЛЬ** - дошка, плита з написаним на ній текстом, звичайно священним, культовим.

БІБЛІЙНА ОСНОВА ТВОРУ

Мойсей народився рабом у Єгипті. Один із фараонів наказав убивати кожного новонародженого єврейського хлопчика. Мати Мойсея доручила своє дитя Божій опіці: спочатку переховувала, а потім сплела з очерету невеличкий кошик, поклала туди сина й віднесла до річки Ніл. Знайшла його там дочка фараона, назвала Мойсеєм, що означає «витягнений із води». Якимось чином він був свідком, як наглядач бив раба-єврея. Мойсей убив наглядача, а сам утік з Єгипту. Він одружився і пас стадо овець свого тестя.

Сорокарічний Мойсей пас стадо і побачив перед собою кущ, що палав і не згорав. Коли підійшов ближче, почув голос: «Я Бог батька твого... Я справді бачив біду свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав я Болі його. А тепер іди ж, я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій. Я буду з тобою»

(Друга Книга Мойсеєва, Книга Вихід 3:12).

БІБЛІЙНА ОСНОВА ТВОРУ

Тільки після 10 кар, які Бог послав на Єгипет, фараон дозволив Мойсеєві вивести євреїв з неволі. Проте невдовзі передумав і переслідував ізраїльтян до Червоного моря. За наказом Божим Мойсей підняв над морем свою палицю і воно розступилося. Ізраїльтяни перейшли через море, а військо фараона поглинула вода.

Через три місяці мандрівники прийшли до гори Синай. Тут Бог відкрив Мойсею свій Закон і дав йому 10 заповідей.

Сорок років блукав зі своїм народом Мойсей по пустелі, учив і картав за непослух, як батько. Довів євреїв до границі Землі Обітованої, але народ забув, що він покликаний Богом і зневірився.

Мойсей піднявся на гору Нево, щоб молитися. Там Бог показав йому землі Палестини, у які увійшов народ та не звійшов туди їх вождь.

У 120 років помер пророк Мойсей на горі Нево.

ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ: ПОДІЇ 1905 РОКУ

- **9(22) січня 1905 у Петербурзі – Кривава неділя**

У неділю 22 січня 1905 року у Санкт-Петербурзі військами жорстоко придушена багатотисячна мирна демонстрація робітників на чолі зі священником Георгієм Гапоном, які йшли до Зимового палацу з наміром вручити петицію царю Миколі II з економічними і політичними вимогами. Ця подія, що увійшла в історію як «Кривава неділя», викликала хвилю забастовок та демонстрацій і поклала початок Першій російській революції.

- **14 червня 1905 в одеському порту вибухнуло повстання на панцернику «Потьомкін»**

ПРОБЛЕМНЕ ПИТАННЯ

Чому звернувся І. Франко до образу Мойсея, до історії про те, як євреї 40 років йшли до своєї держави?

▪Українці століттями блукали пустелею бездержавності.

▪Поет порівнює ізраїльський та український народи, їхню боротьбу за волю.

▪І. Франко показує роль поведиря в цій боротьбі.

Поет використав біблійну історію про Мойсея, проте написав оригінальний твір, розкривши свій задум: «Ся тема в такій формі не біблійна, а моя власна, хоч і оспівана на біблійнім оповіданні».

Ідея сврейської держави мене зацікавила, оскільки є вона начебто рідною сестрою нашої української ідеї відродження української держави.

І. Франко

СЮЖЕТНИЙ ЛАНЦЮЖОК

•Пролог — звернення до українського народу

•Мойсей, сорок літ проблукавши арабською пустелею, наблизився до Палестини

•Ізраїльський народ зневірився, не хоче йти далі, до мети — до країни «обіцяної»

•Мойсей, віддавши все життя задля щастя свого народу, страждає: сьогодні в ізраїльського народу верховодять Авірон і Датан, які закликають побити й обплювати пророка, що кличе в далекі краї

•Старий Мойсей, який береже Єгови накази, всупереч забороні виходить на камінь і починає промовляти

•Мойсей розповідає легенду про те, як дерева обирали собі короля і як ним став колючий терен

•Мойсей застерігає ізраїльтян, щоб вони, Богом обрані послы, виконували його заповіт

СЮЖЕТНИЙ ЛАНЦЮЖОК

•Авірон висміює Мойсея, пропонує за його казки призначити пророка «громадською нянькою»

•Натовп, підбурений Датаном, виганяє Мойсея із табору. Пророк іде в пустелю і чує голос демона Азазеля, який навіює сумніви. Мойсей у роздумах прямує на вершину гори й не стримавшись, піддається спокусі: «Одурив нас Єгова!»

•Загриміли громи, замиготіли блискавки, але в їхній мові Мойсей не почув голоса Єгови. І тільки після дощу серцем відчув слова Бога, який картав пророка за зневіру, адже ніхто не може знати Божих помислів, крім нього самого. Єгова сказав, що Мойсей, довівши народ до «краю обіцяного», сам у нього не вступить

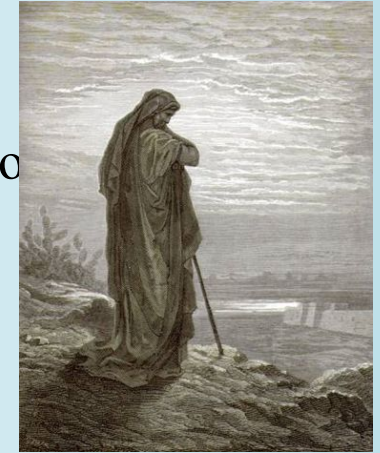
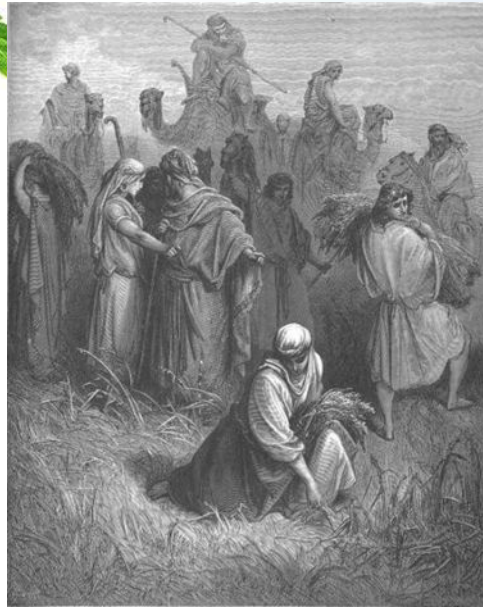

•У гебрейському таборі тривога. Тільки тепер ізраїльтяни розуміють, кого втратили. І тут молодий «князь конюхів» Єгошуа кричить: «До походу! До зброї!» Цей крик перетворює люд на героїв, він іде, все змітаючи на шляху; Датана повішено

СЮЖЕТ ТВОРУ

- Мойсей 40 літ блукає арабською пустелею

Мойсей страждає через марні спроби зробити людей щасливими.

- Ізраїльський народ зневірений.

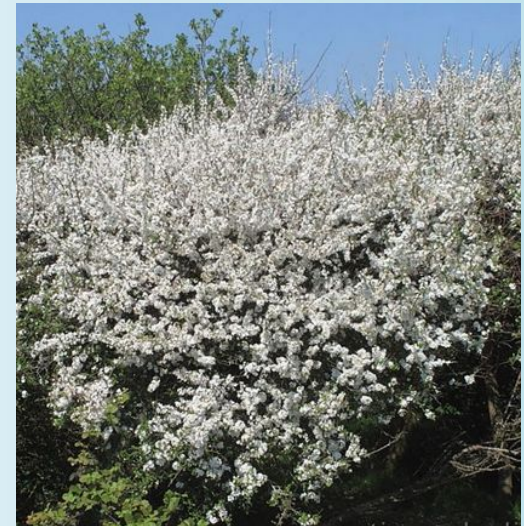

СЮЖЕТ ТВОРУ

- Натовп, підбурений Даканом, виганяє Мойсея з табору

- Розповідь Мойсея про дерева, що обирали собі короля

- Спокуса Аزازеля

СЮЖЕТ ТВОРУ

Серцем відчув Бога, який
картав пророка за зневіру

- Ізраїльтяни розуміють,
кого втратили

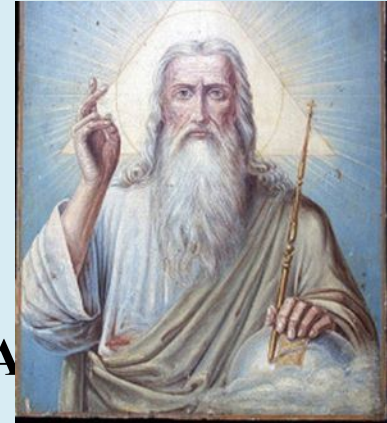

ГЕРОЇ ПОЕМИ

МОЙСЕЙ

БОГ ЄГОВА

ДАТАН І АВІРОН

ЄГОШУА

- **АЗАЗЕЛЬ**

-

СЮЖЕТ ПОЕМИ

Експозиція: розлад євреїв з Мойсеєм. У наметі дрімає Ізраїль, а зневірений народ не рветься на простори Обітованої землі.

Зав'язка: наростання конфлікту між пророком і народом. Підбурюваний Авироном і Датаном, народ не бажає іти до мети. Мойсей покидає табір.

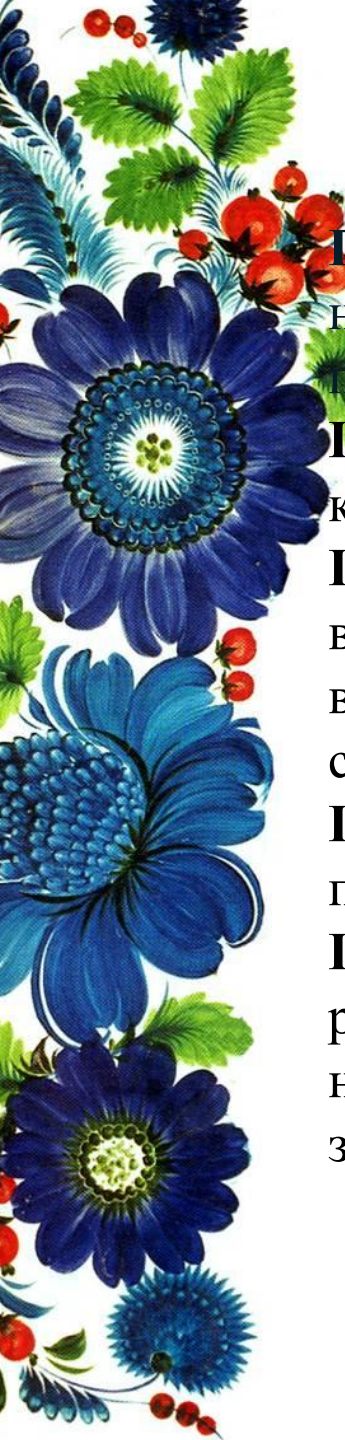
Розвиток дії: зовнішній конфлікт набуває внутрішнього виміру, втілюється у роздумах Мойсея над драматичною долею народу і сорокарічним шляхом до омріяної землі.

Кульмінація: розмова Мойсея з Єговою та смерть вождя.

Розв'язка: після смерті Мойсея народ карає псевдовождів, висуває зі свого середовища нового поводиря – Єгошуа.

КОМПОЗИЦІЯ ТВОРУ

Пролог поеми звучить як звернення і заповіт українському народу. За змістом - це вступна частина, яка передує основним подіям, а композиційно він завершує твір

I частина (1-11 пісні) Змалювання наростання і загострення конфлікту між народом і пророком аж до повного розриву

II частина (12-18 пісні) Мойсей, опинившись у вигнанні, оглядає весь свій шлях поводиря, намагаючись з'ясувати, чи правильно він діяв. І хоч він переконаний у своїй правоті, проте виникають сумніви, і віра його хитається

III частина (19 пісня) Зустріч Мойсея з Єговою, який карає пророка за сумніви і слабкість

IV частина (20 пісня) Смерть Мойсея стала поштовхом, який розбудив народ. Ідеали, за які боровся Мойсей, здійснюються. У нього з'являється новий вождь Єгошуа, а Датана й Авірона змітають зі свого шляху

ВІЗИТНА КАРТКА ТВОРУ

- **Рік написання:** січень-липень 1905р., пролог – липень 1905р.
- **Жанр:** філософська ліро-епічна поема.
- **Композиція:** складається з 20 пісень і прологу; ускладнена описами побуту, вставною притчею, міфом.
- **Тема:** «Основною темою поеми і зробив смерть Мойсея як пророка, непризнаного своїм народом» (І. Франко)
- **Ідея:** глибока віра поета у невичерпні сили народу, у те, що попри тяжкі поневіряння на український народ чекає щасливе майбутнє.

ПРОБЛЕМАТИКА

- **ВОЖДЬ І СУСПІЛЬСТВО**
- **МИТЕЦЬ І СУСПІЛЬСТВО**
- **ЛЮДИНА І СУСПІЛЬСТВО**
 - **ДОБРО І ЗЛО**
 - **ВОЛЯ І РАБСТВО**
- **МАТЕРІАЛЬНЕ І ДУХОВНЕ**
 - **ЮРБА І НАРОД**
- **САМОТНІСТЬ І НАТОВП**
 - **МРІЇ І ДІЙСНІСТЬ**
 - **СУМНІВИ І ВІРА**
 - **ЛЮДИНА В ІСТОРІЇ**

РЕФЛЕКСІЯ

1. Чому твір «Мойсей», написаний на початку ХХ століття актуальний і в ХХІ столітті?.

2. Яким, на вашу думку, повинен бути сучасний державний лідер?

3. Як ви вважаєте, на якому етапі шляху до свободи перебуває наш народ сьогодні?

